

Poročilo

VII. URBANI FORUM

Urbana agenda EU

Za zeleno in digitalno preobrazbo

-
1. Celje
 2. Koper
 3. Kranj
 4. Ljubljana
 5. Maribor
 6. Murska Sobota
 7. Nova Gorica
 8. Novo mesto
 9. Ptuj
 10. Slovenj Gradec
 11. Velenje

11. MESTO

www.urbani-forum.org

Petek / 5. november 2021
Ljubljana / Kristalna palača, BTC City

Matjaž Rakovec,
predsednik ZMOS in
župan MO Kranj

Matjaž Rakovec

Predsednik ZMOS je v govoru poudaril, da so evropske usmeritve k zeleni in digitalni preobrazbi jasne, prav tako obstaja konsenz o temeljnih načelih trajnostnega urbanega razvoja, ki izhajajo iz Teritorialne agende EU, Nove leipziške listine in urbane agende EU. Da pa bi mesta strateške usmeritve prevedla v ukrepe v lokalnem okolju so nujni jasni in finančno podprti mehanizmi.

Pri iskanju prave poti do zelene in digitalne preobrazbe, ki mora upoštevati lokalne posebnosti in značilnosti, bo vloga večnivojskega sodelovanja, tako na državni ravni kot ravni EU, še pomembnejša kot doslej. V okviru urbane agende EU je zato izredno pomembno vključevanje mest vseh velikosti, tudi majhnih in srednje velikih mest, ki so značilna za Slovenijo.

Pri tem slovenska mesta, kljub relativni majhnosti, niso in ne bodo zgolj sledilci, saj lahko ponudijo številne rešitve in primere dobrih praks. Nekatere mestne občine se že pripravljajo na pot k ogljični nevtralnosti, skupaj uspešno izvajajo projekte trajnostnega urbanega razvoja preko mehanizma celostnih teritorialnih naložb, povezujejo se na področju projektov digitalizacije in delujejo usklajeno pri pripravi na prihodnje izvajanje kohezijske politike.

UVODNI POZDRAVI

mag. Andrej Vizjak,
minister za okolje
in prostor

mag. Andrej Vizjak

Letošnji forum se povezuje z aktivnostmi MOP v okviru slovenskega predsedovanja Svetu EU. V neformalnem sodelovanju držav članic EU zaključujemo dogovor o nadaljevanju urbane agende EU. 'Ljubljanski dogovor' bo sprejet na neformalnem srečanju ministrov za urbane zadeve, 26. 11. 2021. V preteklih petih letih je urbana agenda dala mestom priložnost, da so se vključila v pogovore in dogajanja na evropski ravni. Z državami, Evropsko komisijo in ostalimi deležniki so v partnerstvih iskali in našli predloge za izboljšanje zakonodaje, financiranja in znanja v podporo razvoju mest. Partnerstva urbane agende so podala veliko predlogov tudi za reševanje okoljskih in podnebnih izzivov ter digitalizacijo. V prihajajočem dogovoru smo uspeli izpostaviti pomen vključevanja manjših mest v aktivnosti agende. V naslednjem letu se bodo partnerstva posvetila ozelenjevanju mest in trajnostnemu turizmu.

Digitalno tehnologijo moramo izkoristiti v prid državljanom in gospodarstvu. MOP je skupaj z organi v sestavi aktivno vključen v razvoj evropskega zelenega podatkovnega prostora za prehod v brezogljično družbo ter krepitev digitalno podprtega razvoja. MOP je že izvedlo vrsto projektov: informacijsko smo prenovili nepremičninske in okoljske evidence, vzpostavljamo prostorski informacijski sistem ter informacijski sistem okolja in voda. Z Geodetsko upravo RS izvajamo program e-prostor za pospešitev in izboljšanje postopkov prostorskega načrtovanja, graditve in upravljanja z nepremičninami.

Za naslednjo finančno perspektivo EU (2021 - 2027) je MOP potrdilo strateški načrt za digitalno preobrazbo pri urejanju prostora, graditvi objektov, evidentiranju nepremičnin, varovanju okolja, upravljanju z vodami in ohranjanju narave. S tem bomo omogočili trajnostne investicije za zeleno gospodarstvo, skrajšali upravne postopke ter zagotovili verodostojne in ažurne podatke za odločitve v prostorskem razvoju, okoljski, stanovanjski in davčni politiki. Skupne cilje pa bomo dosegli le s sodelovanjem med različnimi ravni in prostori.

Apostolos
Tzitzikostas,
predsednik
Evropskega
odbora regij

Apostolos Tzitzikostas

Predsednik Evropskega odbora regij je uvodoma izpostavil, da so mesta gonilo za spremembe in tudi za doseganje bolj zelene in zdrave Evrope. Pri tem so pomembne mestne strategije za trajnostni urbani razvoj. Urbano agendo EU je označil v prvi vrsti kot delovno metodo EU, a hkrati kot ključni politični okvir za področje trajnostnega urbanega razvoja. Kot osnovna cilja urbane agende EU je izpostavil, da (1) krepi zavedanje o pomembnosti vloge mest in krajev pri oblikovanju evropskih politik in da (2) prispeva k bolj celostnemu pristopu, ko gre za snovanje teh politik in evropske zakonodaje, ki zadeva urbana območja.

Izrazil je prepričanje, da bo Ljubljanski dogovor o prihodnjem izvajanju urbane agende EU še dodatno okrepil procese, ki so se izkazali kot uspešni, in povečal politični vpliv novih partnerstev. Izjemno pomembna so nova tematska partnerstva, na primer za zelena mesta, ki so lahko vmesni člen med urbano agendo EU in evropskim zelenim dogovorom. Evropski odbor regij je že pozval Evropsko komisijo, da vzpostavi tesnejšo povezavo med agendo sprejemanja evropske zakonodaje in zaključki partnerstev iz urbane agende EU.

Opozoril je tudi na prizadevanja Evropskega odbora regij pri podpori mestom za doseganje podnebne nevtralnosti ter na dejstvo, da so bili ključni evropski dokumenti na tem področju sprejeti pred krizo epidemije covida-19, ki je na evropski ravni povzročila finančno vrzel v vrednosti 180 milijard evrov v proračunih lokalnih in regionalnih skupnosti. Zaključil je z mislijo, da je "nastopil čas, da začnemo sodelovati in da Evropo pripeljemo bližje državljanom, v mestih in v regijah".

ZELENI DOGOVOR IN DIGITALNA PREOBRAZBA MEST

Frédéric Vallier,
generalni sekretar
Sveta evropskih
mest in regij
(CEMR)

Svet evropskih mest in regij združuje 60 nacionalnih združenj lokalnih in regionalnih oblasti iz 40 evropskih držav. Generalni sekretar je v ospredje postavil boj proti podnebnim spremembam, kjer se občine in regije zavedajo nujnosti takojšnjega ukrepanja. Izpostavil je pomen delovanja lokalnih oblasti v Evropi, ki so odgovorne za izvajanje 70 % evropske zakonodaje in ukrepov za boj proti podnebnim spremembam. Zato je nujno, da so lokalne oblasti priznane kot partnerji pri digitalni in zeleno preobrazbi, če želi Evropa doseči zastavljene cilje.

Poudaril je, da to pomeni tudi priznanje raznolikosti evropskih mest in regij, kjer ne obstaja enoznačna pot do trajnostnega razvoja, pomembno pa je, da je zelena in digitalna tranzicija vključujoča in da ne zapostavi nobenega ozemlja.

Pri tem lahko ravno digitalna preobrazba ponudi rešitve za nekatere negativne trende kot so staranje in izseljevanje prebivalstva, predvsem s podeželskih območij. EU si mora prizadevati, da v vsaki regiji in vsaki občini zagotovi dostop do širokopasovne povezave. Digitalizacija lahko pomeni tudi zmanjšanje birokracije, večjo usklajenost javnega sektorja in bolj zeleno javno upravo, zato mora evropska zakonodaja krepiti zmožnosti lokalnih oblasti za nudenje digitalnih javnih storitev.

Za zeleno in digitalno preobrazbo bodo potrebne ogromne investicije. Načrti za okrevanje in odpornost ne bodo dovolj, evropski finančni instrumenti morajo biti bolj prilagojeni lokalnim oblastem, potrebne so spremembe pri zakonodaji javnega naročanja, ki bi omogočale prednostno naročanje pri lokalnih ponudnikih, ker je to skladno s trajnostnim razvojem. Pri izvajanju evropske zakonodaje je potrebno doseči dovolj prožnosti, da se upoštevajo posebnosti vsakega ozemlja, predvsem pa je nujno, da se države pri izvajanju evropske zakonodaje ustrezno posvetujejo z občinami in njihovimi združenji. Na evropski ravni je nedvomno urbana agenda EU tisti ključni mehanizem, ki krepi sodelovanje in zaupanje med lokalno, regionalno, nacionalno in evropsko ravno. V zaključku je povzel, da bodo prizadevanja za zeleno in digitalno preobrazbo uspešna samo ob državni in evropski podpori lokalni ravni.

DOSEGANJE CILJEV ZELENEGA PREHODA IN DIGITALNE PREOBRAZBE

Urbana agenda EU v prihodnje

mag. Aša Rogelj,
namestnica
generalnega
direktorja,
Ministrstvo za
okolje in prostor

Slovenija v času predsedovanja Svetu EU podpira nadaljnje sodelovanje na področju urbanega in prostorskega razvoja med državami članicami, Evropsko komisijo, mesti, regijami in ostalimi deležniki. Aktivno podpiramo izvajanje Teritorialne agende 2030 in Nove leipziške listine iz 2020 ter nadaljevanje urbane agende EU. Pr trem se osredotočamo na kakovosti življenja za vse prebivalce, ne glede na to kje v Evropi živijo; pri mestih pa posebej na zeleno dimenzijo in dostopnosti do stanovanj.

Naša prednostna naloga je Ljubljanski dogovor o nadaljnjem izvajanju urbane agende EU, predložen v potrditev ministrom EU za urbane zadeve 26. 11. 2021 na Brdu pri Kranju. Dogovor je nov korak v dolgi zgodbi - že leta 2007 je bila sprejeta, lani pa posodobljena, Leipziška listina o trajnostnih evropskih mestih kot odziv na intenzivno urbanizacijo v Evropi, ki je v pristojnosti vsake posamezne države, a skupni izziv za doseganje povezanega in uravnoveženega prostorskega razvoja Unije. Urbana agenda EU je bila dogovorjena leta 2016. Prinesla je nove oblike sodelovanja in metode dela, ki omogočajo lokalnim skupnostim in regijam, da se lažje in bolje vključujejo v oblikovanje politik na EU nivoju. Tematska partnerstva agende so eno najuspešnejših sodelovanj med različnimi nivoji in deležniki v evropskem prostoru, model prenašamo tudi na druga področja in iniciative. Ljubljanski dogovor sestavljajo politične zaveze za nadaljevanje sodelovanja v okviru urbane agende EU in podporo novim pristopom v tem sodelovanju. Za Slovenijo je pomembna izpostavitve pomena malih in srednje velikih mest v zagotavljanju kakovosti življenja vseh prebivalcev EU. Priloga je večletni delovni program, okvir za nadaljnje sodelovanje. Dogovor vključuje tudi 4 nove prednostne teme urbane agende, v sklopu katerih se pričakuje vzpostavitev partnerstev: ozelenjevanje mest in trajnostni turizem v 2022; kasneje še hrana in enakost v mestih.

Mestne občine na poti zelene in digitalne preobrazbe z evropskimi sredstvi

mag. Saša Heath-Drugovič,
Predsednica
Odbora za
evropske
zadeve in
mednarodno
sodelovanje pri
ZMOS

Mestne občine smo z mehanizmom celostnih teritorialnih naložb (CTN) že v finančni perspektivi 2014-20 stopile na zeleno in digitalno pot. Na mehanizmu je bilo na voljo 139 mio eur sofinanciranja, s katerimi smo izvajali projekte za znižanje emisij z energetske učinkovitostjo in trajnostno mobilnostjo ter urejali zgradbe in javne površine, pri trajnostni mobilnosti pa smo že naredili prve korake na poti digitalizacije. Prepoznavnost CTN v Sloveniji sega preko naših meja in je kot dobra praksa naveden v Priročniku za trajnostni urbani razvoj Evropske komisije.

V finančni perspektivi 2021-27 želimo obstoječe vsebine nadgraditi in jim dodati digitalizacijo. Pri urbanem razvoju so ključne celovite prenove in nadaljevanje revitalizacije območij ter programi za vsebine, zaradi katerih se izvajajo investicije; pri trajnostni mobilnosti izboljševanje infrastrukture; pri energetske učinkovitosti pa obnovljivi viri energije in doseganje energetske učinkovitih oz. nevtrálnih zgradb. Pri digitalizaciji bo v ospredju doseganje sinergij s skupnimi platformami in moduli za pametna mesta.

Platforma CTN ima pomembne multiplikativne učinke. Sodelujemo v pripravi Dogovora iz Ljubljane pod slovenskim predsedovanjem Svetu Evrope, kot konzorcij sodelujemo v Izzivu 100 inteligentnih mest, izvajamo aktivnosti v smeri EU misije Podnebno nevtralna in pametna mesta ter s partnerji organiziramo tradicionalni Urbani forum.

»Ključ do uspeha za cilj pametna, zelena in digitalna mesta je dobro partnersko sodelovanje med mestnimi občinami, z ministrstvi in inštitucijami znanja; usposobljenost in kapaciteta ekip, ki bodo projekte pripravljale in pridobile sofinanciranje ter razpoložljivost evropskih sredstev.«

mag. Saša Heath-Drugovič, ZMOS

Intelligent Cities Challenge - ICC kot orodje za digitalno preobrazbo mest

Prof.dr. Yannis Charalabidis, profesor za digitalno transformacijo, Univerza Aegean

Pobuda 100 inteligentnih evropskih mest (IntelligentCitiesChallenge - ICC), v katerem so zelo dobro zastopane slovenske mestne občine, oblikuje nove strategije in sodeluje pri novih projektih, pri katerih digitalna transformacija podpira trajnostni razvoj.

ICC projekt poudarja pomen rasti start up podjetij in kako to vpliva na rast gospodarstva in socialne ekonomije, kjer je še poseben poudarek na vključevanju mladih. Kot pomemben akter je dejaven Inštitut za inovacije in podjetništvo Prometej, ki združuje vse univerze v Evropi za tehnologijo in inovacije. Povezuje se inovativnost in podjetništvo na osnovi digitalnega podjetništva, ki podpira zeleno tranzicijo v mestih.

Univerze odigravajo svojo vlogo usposabljanja, mentorstva in podpore študentom in državljanom zunaj univerze pri oblikovanju ideje o tem, kako bi lahko izboljšali življenje v mestih. Podjetja in organizacije javnega sektorja podajajo svoje potrebe, saj ima mesto veliko potreb, a včasih se jih študenti ne zavedajo in zato moramo izmenjati informacije. Na nov način se oblikujejo prioritete dodatnega financiranja za storitve inkubacijskih aktivnosti, ki jih potrebujejo mladi za inkubatorje.

Nov recept poskuša rešiti težave brez javnih naročil. Na ta način se podpira podjetništvo, ki predstavlja moč inovativnosti za mlade. Nove inovativne tehnologije kot je umetna inteligenca (AI), je lahko zelo uporabno orodje ter v pomoč podjetnikom, univerzi in mestom za reševanje izzivov, vendar samo takrat, ko ni sama sebi namen.

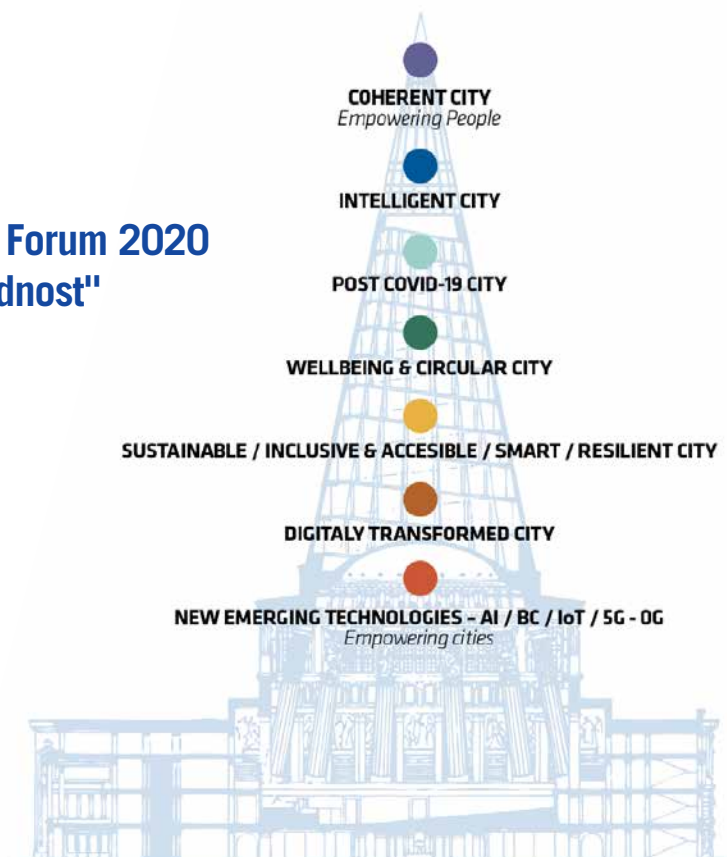
»Novi recept lahko pomaga rešiti, tudi probleme na mojem otoku Samos, ki ima 30.000 prebivalcev z vso svojo infrastrukturo, a s premalo podjetništva. Imamo naročila, imamo projekte, a vendarle potrebujemo sodelovanje družbe, da bomo naredili nekaj inovativnega, trajnostnega, s tem pa bomo lahko zagotovili, da vse to sprejmejo ljudje. Včasih ponujamo zelo lepe stvari, a družba tega ne sprejme in zato moramo vključiti družbo prej in ne po tem, ko že nekaj sprejememo.«

Prof.dr. Yannis Charalabidis

Novi evropski Bauhaus & Ljubljana Forum 2020 koncept "Idealnega mesta za prihodnost"

Blaž Golob,
predsednik
Ljubljanskega
forum, Inštitut GFS

Vir: Ljubljana Forum o mestih prihodnosti 2011 - 2021 - 2030 / www.ljubljanaforum.org

V Evropski uniji smo v letu 2021 na začetku obdobja nove finančne perspektive 2021-2027, ki predstavlja jasno načrtane cilje zelenega razvoja in digitalne preobrazbe. Nov izziv za razvoj mest predstavlja obuditev koncepta Bauhauza, ki ga je med dvema evropskima vojnoma zatrl vzpon nacizma. Evropski Bauhaus, enako kot urbana agenda EU, predstavlja izjemno priložnost za urbani razvoj evropskih mest, ki bo temeljil na "lepem", bolj trajnostnem in vključujočem načinu sobivanja.

V okviru delovanja Ljubljana Forum od leta 2011, se z uporabo "foresighta" ter urbanega planiranja, ob sodelovanju različnih deležnikov, izgrajuje koncept idealnega mesta prihodnosti.

Razvoj projektov krožnega mesta promovira učinkovit odgovor na izzive klimatskih sprememb s prehodom iz linearne na krožno ekonomijo. Ob uporabi vrhunskih tehnologij, kot so umetna inteligenca (AI), veriženje blokov (Blockchain), IoT (Internet stvari) ter komunikacijskih povezav 5G ali 0G glede na porabo energije, se z zeleno ter socialno odgovorno preobrazbo lahko oblikujejo inteligentna mesta. Takšna mesta lahko učinkovito odgovarjajo na izzive klimatskih sprememb.

Analiza razvoja mest, ki gredo skozi digitalno transformacijo, je pokazala da s pravim strateškim pristopom, vključevanjem deležnikov ter obravnavanjem posebnosti vsakega mesta, le ta lahko postanejo pametna mesta in obenem tudi mesta dobrega počutja (Wellbeing City). Pandemija covida-19 je spremenila način dela in druženja. Marsikatera izkušnja novega načina dela, ki je privedla do večje učinkovitosti, komuniciranja na daljavo in spoštovanja kvalitete druženja bo usmerjala nadaljni razvoj mest ob sočasni skrbi za zdrave ljudi.

»Skozi različne vsebinske poudarke razvoja mesta, kot je trajnostni, vključujoč in dostopen, pametni in vzdržni razvoj, se skozi zadnje desetletje in v bodoče oblikuje model koherentnega mesta. Koherentno mesto predstavlja sinergijo različnih konceptov podprtih z novimi vrhunskimi tehnologijami. Pomembno je da je tehnologija, vključno z umetno inteligenco v službi humanosti, torej dejanskih potreb ljudi in mest in ne obratno v službi algoritma.«

Blaž Golob

OKROGLA MIZA ŽUPANOV

Župani mestnih
občin Slovenije:
Matjaž Rakovec
župan, MO Kranj,
mag. Gregor
Macedoni župan,
MO Novo mesto,
Peter Dermol župan,
MO Velenje,
dr. Klemen
Miklavčič župan,
MO Nova Gorica,
Tilen Klugler župan,
MO Slovenj Gradec

Razprava na okrogli mizi je ponudila številne primere dobrih praks mestnih občin, poglede o perspektivah razvoja in pomenu evropskih procesov. Mestne občine izvajajo številne inovativne projekte, na primer elektrifikacijo voznega parka, projekte krožnega gospodarstva, razvijajo se načrti za uvajanje vodika kot goriva za transportne namene, izvajajo se menjave energentov daljinskega ogrevanja s preходом na bolj čisto in obnovljivo energijo, vlaga se v ozelenjevanje mest in zapiranje mestnih središč za promet in še bi lahko naštevali.

Na okrogli mizi je bilo izpostavljeno odlično sodelovanje 11 mestnih občin v okviru ZMOS ter uspešno izvajanje mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN) v obdobju 2014-2020. Preko CTN so mestne občine s pomočjo

Tilen Klugler župan Mestne občine Slovenj Gradec

Breda Arnšek, podžupanja Mestne občine Celje

**Gregor Macedoni, župan Mestne občine
Novo mesto**

Peter Dermol, župan Mestne občine Velenje

**Klemen Miklavčič, župan Mestne občine
Nova Gorica**

evropskih in državnih sredstev ter ob velikih lastnih vlaganjih uresničevale trajnostne urbane strategije. Mehanizem CTN je predvsem zaradi sodelovanja ZMOS primer dobre prakse na evropski ravni. Zaradi tega se mora ohraniti, zagotovljena mora biti kontinuiteta, ki bo omogočala načrtovanje resnično celovitih projektov trajnostnega urbanega razvoja, ki bodo v korist tako prebivalcem mest kot širši družbi. Mestne občine dajejo velik pomen pristopom od spodaj navzgor, partnerskemu sodelovanju in povezovanju tudi na evropski ravni. Urbana agenda EU predstavlja pomemben okvir večnivojskega sodelovanja, ki se mora ohraniti in okrepiti, načela njenega delovanja pa naj se odražajo tudi pri snovanju politik na državni ravni. Pomembno je, da se v večji meri zagotovi in podpre sodelovanje manjših in srednje velikih mest v evropskih procesih, zato mestne občine pozdravljajo sprejem Ljubljanskega dogovora, ki v zvezi s prihodnjim delovanjem urbane agende EU poudarja tudi ta vidik. Urbano agendo EU župani vidijo kot orodje za iskanje rešitev za boljše in lažje izvajanje urbanega razvoja v EU in kot orodje, ki spodbuja izmenjavo izkušenj in znanj, s tem pa posredno pozitivno vpliva na sposobnost vseh mest, da uspešno črpajo evropska sredstva in zagotavljajo trajnostni razvoj.

Dejan Crnek, podžupan Mestne občine Ljubljana

dr. Samo Peter Medved, podžupan Mestne občine Maribor

IZZIVI MEST IN PARTNERSKO SODELOVANJE

Pandemija je Evropo prisilila h konkretnjšim odzivom in k še močnejši zavezi trajnostnemu razvoju, ki ga v veliki meri izvaja ravno lokalna raven, tj. mesta. Usmeritve k zeleni in digitalni preobrazbi so jasne. Pot, kako naj v mestih to dosežemo morda malo manj. Obstaja torej konsenz o temeljnih načelih prihodnjega urbanega razvoja, ki so vključena na primer v Teritorialno agendo EU, Novo leipziško listino in evropski zeleni dogovor, odražajo pa se tudi v naših trajnostnih urbanih strategijah. Potrebujemo pa jasne in finančno podprte mehanizme, ki bodo strateške usmeritve prevedli v ukrepe na ravni mest.

Mesta se soočajo z izzivi, kot so:

- kako ozeleniti izvajanje javnih služb ter digitalne transformacije, ne da bi to povzročilo prekomerno zvišanje cen za uporabnike,
- kako premostiti vrzel med investicijskimi potrebami in proračunskimi sredstvi,
- kako v okviru svojih pristojnosti vplivati na spremembe navad občanov,
- kako lahko v danih možnostih realno dosežemo zeleno preobrazbo.

Iskreno partnersko več nivojsko sodelovanje:

Številna vprašanja ostajajo odprta - kako izvajati resnično celovite projekte, kako naslavljam več izzivov hkrati, kako se prilagoditi nenehnim spremembam v sistemih izvajanja, kako izboljšati učinkovitost postopkov, kako zagotoviti, da bodo potrebe mest ustrezno naslovljene v državnih in evropskih dokumentih itd. Najustreznejše odgovore in rešitve lahko nedvomno pridobimo samo preko iskrenega partnerskega in večnivojskega sodelovanja, in sicer:

- znotraj mest, med mestno oblastjo in lokalnimi deležniki,
- med mesti samimi znotraj države, kot na primer z dobrim sodelovanjem v okviru Združenja mestnih občin Slovenije,
- med mesti in državnimi institucijami, tudi preko dogodkov kot je Urbani forum,
- med mesti na evropski ravni, na primer z dobrim sodelovanjem, kot ga imamo vzpostavljenega s Svetom evropski mest in regij,
- in pa s sodelovanjem mest v okviru institucij in procesov EU, tj. preko našega glasnika Evropskega odbora regij, z ustrezno vključenostjo v izvajanje evropske kohezijske politike in z nadaljnjo vključenostjo v izvajanje urbane agende EU.

KLJUČNA SPOROČILA VII. URBANEGA FORUMA

- 1. Mesta je nujno vključevati v soustvarjanje evropskih pravil in ciljev.** Snovanje politik mora biti celostno, upoštevati mora tudi vidike, pomembne za mesta. Na tej točki vidimo urbano agendo EU kot zgodovinski institut, ki pomeni politični okvir doseganja trajnostnega urbanega razvoja preko večnivojskega sodelovanja. Podpora nadaljnjemu izvajanju urbane agende EU in njeni krepitvi, kot jo predvideva Ljubljanski dogovor, je bila na forumu soglasna.
- 2. Mesta potrebujejo jasne in finančno podprte mehanizme, ki evropske in državne strateške usmeritve prevedejo v konkretno ukrepanje na terenu.** Četudi se o zelenih in digitalnih ciljih vsi strinjamo, ti ne bodo doseženi brez ustreznih finančnih virov za lokalni nivo.
- 3. Mehanizmi, ki so se že izkazali za uspešne, kot na primer izvajanja mehanizma CTN v Sloveniji, je potrebno ohraniti, zagotoviti kontinuiteto in jih dodatno okrepiti.** V sistemih izvajanja politik je potrebno zagotoviti stabilnost in predvidljivost, ki omogoča pripravo prebojnih, celovitih razvojnih projektov.
- 4. Kljub finančnim, še posebej pa kadrovskim omejitvam, želijo mesta aktivno sodelovati v evropskih procesih.** V večji meri je treba podpreti vključevanje majhnih in srednje velikih mest ter njihovih združenj v evropske procese kot je urbana agenda EU. Zato močno pozdravljamo sprejem Ljubljanskega dogovora, ki naslavlja tudi to vprašanje.

Ukrepi za celovite razvojne projekte v okviru mehanizma CTN 2021-2027

Mestne občine so v okviru Združenja mestnih občin Slovenije pripravile nabor potreb oziroma vrst ukrepov, ki jih je treba podpreti pri nadaljnjem izvajanju mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN). V nadaljevanju navedene vrste ukrepov prispevajo k uresničevanju trajnostnih urbanih strategij mestnih občin kot tudi k zelenim in digitalnim ciljem Evropske unije.

Urbana prenova

1. Celovite prenove (protipotresne, energetske učinkovite, zagotavljanje dostopnosti)
2. Izgradnja, nakup, obnova zgradb v javnem interesu (vključno z objekti kulturne dediščine)
3. Revitalizacija območij
4. Ureditev javnih površin
5. Izgradnja stanovanj
6. Programi (vsebina)

Trajnostna mobilnost

1. Multimodalna mobilnostna vozlišča
2. e- mobilnost
3. Širitev sistema izposoje koles in pripadajoča infrastruktura
4. Nakup avtobusov za javni potniški promet
5. Infrastruktura za kolesarje in pešce (tudi ob obstoječih cestah)
6. Premostitveni objekti
7. Garažne hiše za umik prometa iz mestnih središč

CELOVITI RAZVOJNI PROJEKTI (CTN) 2021 -2027

Energetska učinkovitost

1. Obnovljivi viri energije
2. Doseganje energetske učinkovitih / nevtrálnih zgradb
3. Daljinsko ogrevanje
4. Energetske skupnosti

Digitalizacija

1. Skupne platforme
2. Skupni moduli, horizontalna infrastruktura (mestna kartica)
3. Pametna mesta (navezava na trajnostno mobilnost, energetske obnove, učinkovitost porabe vode, optimizacija zbiranja smeti, kvaliteta zraka v prostorih in na javnih površinah, pametno parkiranje, pametna razsvetljava)

URBANA AGENDA EU - NASLEDNJA GENERACIJA

Neformalno
srečanje ministrov
EU, pristojnih za
urbani razvoj

Neformalno srečanje ministrov EU, pristojnih za urbani razvoj

26. novembra 2021 | preko spleta in Brdo pri Kranju, Slovenija Slovensko predsedovanje Svetu Evropske unije

Urbana agenda EU je z vzpostavitvijo leta 2016 prinesla nove oblike sodelovanja in dela, ki so omogočile mestom - lokalnim skupnostim in regijam, da se lažje in bolje vključujejo v oblikovanje evropskih politik.

Ministri držav članic EU so na srečanju podprli nadaljevanje izvajanja urbane agende EU s sprejetjem Ljubljanskega dogovora in večletnega delovnega programa za urbano agendo EU. Uspešna je bila slovenska pobuda, da se v procese sodelovanja in oblikovanja politik poleg velikih mest močneje vključi tudi mala in srednje velika mesta.

Tematska partnerstva urbane agende EU so se izkazala za uspešen način sodelovanja med različnimi nivoji in deležniki v evropskem prostoru. V njih sodelujejo evropska mesta, države članice, Evropska komisija in druge pomembne evropske institucije. Osredotočajo se na tri področja oblikovanja in izvajanja politike EU: kako izboljšati zakonodajo EU, da bo bolje odražala potrebe mest; kako izboljšati dostopnost in uporabo evropskih sredstev za mesta ter kako izboljšati znanje o mestih in spodbuditi izmenjavo med mesti.

Štirinajstim prednostnim temam urbane agende EU, v okviru katerih so tematska partnerstva že iskala rešitve za izboljšanje in učinkovitejše izvajanje mestnih politik in doseganje skupnih evropskih in nacionalnih ciljev, so ministri dodali štiri nove teme: mesta enakosti, hrana, ozelenitev mest, trajnostni turizem.

Prednostne teme Urbane Agende EU

14 prednostnih tem Urbane agende Evropske Unije po dogovoru iz Amsterdama:

1. Prilagajanje podnebnim spremembam (z rešitvami zelene infrastrukture);	8. Digitalni prehod;
2. Krožno gospodarstvo;	9. Inovativna in odgovorna javna naročila;
3. Kakovost zraka;	10. Revščina v mestih;
4. Urbana mobilnost;	11. Stanovanja;
5. Energetski prehod;	12. Vključevanje migrantov in beguncev;
6. Trajnostna raba prostora in na naravi temelječe rešitve;	13. Kultura in kulturna dediščina ter
7. Delovna mesta in veščine v lokalnem gospodarstvu;	14. Varnost na javnih prostorih.

+ 4 nove teme iz Ljubljanskega dogovora 2021

LJUBLJANSKI DOGOVOR 2021

Predsednik ZMOŠ
Matjaž Rakovec,
župan Kranja
na Ministrski
konferenci EU Brdo,
2021

V letu 2022 pričakujemo oblikovanje partnerstev na temi ozelenitev mest in trajnostni turizem.

Večletni delovni program predlaga okvirne vsebine novih tem, ki bi jih lahko obravnavali v posameznem večnivojskem sodelovanju urbane agende EU, podrobneje pa bodo opredeljene pred pričetkom in med dejanskim delom partnerstev.

Mesta enakosti

Neenakosti na osnovi lastnosti, kot so spol, starost, invalidnost, spolna usmerjenost in spolna identiteta, etnična pripadnost in priseljski status, ostajajo kljub napredku, ki je bil dosežen pri varovanju temeljnih in socialnih pravic državljanov. To ovira socialno vključenost, ki je pomemben del vizije EU. Poudarek bi lahko namenili izobraževanju, vključenosti na trgu dela, zagotavljanju storitev, varnosti, urbanističnem načrtovanju in projektiranju, vključno z dostopnimi in varnimi javnimi prostori.

Hrana

Proizvodnja, distribucija in poraba hrane so pomembne gospodarske panoge, ki so hkrati povezane tudi z večplastnimi družbenimi in ekološkimi izzivi. Mesta so središča distribucije in porabe hrane, zato so lokalne oblasti ključni akterji v verigi preskrbe s hrano. Poudarek bi bil lahko povezan s prehransko odpornostjo in trajnostjo, pravično in trajnostno proizvodnjo, povezavami med mestom in podeželjem, lokalnimi verigami preskrbe s hrano, inovativnimi naročili ter zdravo in kakovostno hrano.

Neformalno
srečanje ministrov
EU, pristojnih za
urbani razvoj

Ozelenitev mest

Mesta so v ospredju medsebojno povezanih kriz podnebnih sprememb in biotske raznovrstnosti. Srečujejo se s pogostimi poplavami, sušo, vročinskimi valovi, močnim deževjem in drugimi nevarnostmi, povezanimi s podnebjem. Trpijo zaradi vse večjega onesnaženja zraka, pomanjkanja vode in vse večje negotovosti pri oskrbi s hrano. Poudarek bi lahko namenili urbanim gozdovom in razvoju zelenih površin, zagotavljanju skladiščenja in sekvenciranja ogljika, zmanjšanju onesnaženosti zraka, čiščenju vode, zaustavitvi izgube biotske raznovrstnosti ter izboljšanju telesnega in duševnega zdravja državljanov.

Trajnostni turizem

Mesta se vse pogostejše spoprijemajo z vprašanji nenadzorovanega (čezmerne) turizma, ki je povzročil nenačrtovane posledice, kot so porast nizkokakovostne turistične ponudbe, spodkopavanje odpornosti sektorja in negativnih posledic za kakovost življenja v mestih. Poudarek bi lahko namenili izzivom nenadzorovanega in nizkokakovostnega turizma, odpornosti in trajnosti turizma, vplivu na skupnost in kakovost življenja, stanovanjski problematiki, digitalizaciji sektorja in uporabi podatkov, novim zahtevam v zvezi s pandemijo covid-19 in revitalizaciji mestnih središč.

Zaključke VII. urbanega foruma in pogled malih in srednje velikih mest je na srečanju ministrov predstavil predsednik ZMOS, župan Mestne občine Kranj, Matjaž Rakovec.

PROGRAM

UVODNI GOVORI

Evropska mesta kot voditelji zelenega prehoda in digitalne preobrazbe

Matjaž Rakovec, predsednik ZMOS, župan mesta Kranj

Slovensko predsedovanje Svetu EU in nadaljevanje urbane agende EU

mag. Andrej Vizjak, minister za okolje in prostor

Reforma Urbane agende EU

Apostolos Tzitzikostas, predsednik Evropskega odbora regij

ZELENI DOGOVOR IN DIGITALNA PREOBRAZBA EVROPSKIH MEST

Frédéric Vallier, generalni sekretar Sveta evropskih mest in regij (CEMR)

DOSEGANJE CILJEV ZELENEGA PREHODA IN DIGITALNE PREOBRAZBE

Urbana agenda EU v prihodnje

mag. Aša Rogelj, namestnica generalnega direktorja, Ministrstvo za okolje in prostor

Mestne občine na poti zelene in digitalne preobrazbe z evropskimi sredstvi

mag. Saša Heath-Drugovič, ZMOS

Intelligent Cities Challenge - ICC kot orodje za digitalno preoblikovanje mest

Yannis Charalabidis, prof. Za digitalno transformacijo, Univerza Aegean

Novi evropski Bauhaus & LF 2020 koncept "idealnega mesta za prihodnost"

Blaž Golob, predsednik Ljubljanskega foruma, Inštitut GFS

URBANA AGENDA EU; IZZIVI IN PRILOŽNOSTI ZA MESTA

Župani 11 slovenskih mestnih občin: CELJE, KOPER, KRANJ, LJUBLJANA, MARIBOR, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, PTUJ, SLOVENJ GRADEC, VELENJE

Organizatorji

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

O urbanem forumu

Urbani forumi so namenjeni izpostavljanju pomena in vloge mest in mestnih občin pri razvoju države, spodbujanju novih priložnosti mest za zeleno rast, nova znanja in inovativen pristop. Forum predstavlja dialog o potrebah in problemih mest in mestnih občin kot nosilcev razvoja v regijah ter o priložnostih, ki jih nudijo kot prostori, kjer se srečuje in izvaja največ sektorskih politik, nahaja večina delovnih mest in so centri kulture, izobraževanja ter inovacij. Forum združuje potencialne partnerje, vse od odločevalcev, upravljavcev in oblikovalcev politik, gospodarstva, znanosti ter institucij in organizacij na področju urbanega razvoja. Namenjen je mreženju mest in njihovih potencialnih partnerjev.

Poročilo | VII. Urbani forum 2021

Urbana agenda EU: Za zeleno in digitalno preobrazbo

Programski odbor: Zala Jerman, Mojca Piry ter Aša Rogelj - Ministrstvo za okolje in prostor, Saša Heath-Drugovič ter Miran Košpenda - Združenje mestnih občin

Slovenije - ZMOŠ, Blaž Golob - GFS Inštitut

Glavni urednik: Blaž Golob, Inštitut GFS

Grafično oblikovanje: Andrea Plavljanič, PLAVA.eu

Video in Foto: 4SEEN produkcija

Tisk: Tiskarna Jager

Vse pravice pridržane. Noben del tega poročila se brez pisnega dovoljenja Ministrstva za okolje in prostor ne sme reproducirati v kakršni koli obliki s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi (vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali shranjevanjem podatkov).

Izdalo: Ministrstvo za okolje in prostor, december 2021

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana, Slovenija, EU

www.mop.gov.si

Pripravil: GFS Inštitut

Cesta na Kurešček 46, 1292 Ig, Slovenija, EU

www.gfs4.eu